

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:	
Évi: Negyedévre	3 korona.
6 hónapra	2 " "
3 hónapra	1 " "
1 hónapra	30 " "

Felelős szerkesztő:
Rudnyánszky Gyula.

Kiadó lejtulajdonos:
László József.

Egyeszedék ára 4 fillér.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Debrecen, Csapó-u. 9. — Telefon 27

Apponyi és Széll.

— jan. 31.

A katonai javaslatok súlyos terheket rónak a nemzet vállaira. De a viszonyok olyanok, hogy ezeket a nagyon súlyos terheket elvállalni s viselni kötelesség.

Mit tesz ilyenkor a nemzetét híven szerető államférfi? Midőn azt látja, a terhektől szabadulni lehetetlen, mert bűnös könnyelműség lenne: a bölcs államférfi részre áll s igyekszik a ki nem kerülhető áldozat fejében nemzetének jogos előnyöket biztosítani.

Ezt cselekedte Apponyi Albert gróf, a magyar nemzeti törekvések eszményi rajongása, törhetetlen hűségű zászlótartója s mert azt akarta, hogy a kívánságok teljesülhessenek is, ne csak szép álmok maradjanak: fölkereste a vezért, Széll Kálmán miniszterelnököt.

Széll Kálmán természetesen saját nemzeti politikájának, a helye-

sen felfogott Széll-rendszernek megihletett munkatársát üdvözölte Apponyiban. És a két államférfi összeült tanácskozni s részletesen, alaposan megbeszélte: mit lehet a jogos kívánalmakból most keresztül vinni, mit kell okos előrelátással későbbre halasztani?

És lám az üres szóvirágok műkertészei, a nemadózunk, ellenállunk, lármát csapunk, erőszakos hűhóval hazát mentünk, minden kormányzási tettet agyonbeszélünk jelszavak szájhős lovagjai, a híres zenebonát esinálók arra magyarázták Apponyi fellépését, hogy Apponyi hadat izent Széllnek, Apponyi ellenzéki pártot szervez, Széll Kálmán megbukik, a szabadelvűpárt levegőbe robban és farsang utoljára Barabás Béla lesz már a miniszterelnök. És nyomban megeredtek a nyelvek és az ellenzéki közvélemény sietve világgá kürtölte, hogy égszakadás, földindulás, elkövetkezett a függetlenségi-

párt napja: az adófizetés, a katonasorozás azonnal és örökre megszűnik, Ausztriát, a pragmatikát, a törvényeket, az egész mindenséget huszonnégy óra alatt bevarrják egy zsákba, bedobják a Dunna fenekére s fognak valahol egy Rákóczi Izidort, akit kikiáltanak a kurucok istene tudja mivé!

A józan magyarság azonban neveti az obstrukció ilyenét rozsdás fegyvereit és a nemzet bizalommal néz két hatalmas oszlopára, Apponyi Albertre és Széll Kálmánra, a kik a nemzeti jogok erős védelmezői és semmiféle híresztelésektől, bejelentett viharoktól, figurás kísértetek sarkantyupengetéséről vissza nem riadva haladnak az államférfiúi bölcsesség útján és együtt, az Apponyi—Széll-politika alapelveihez híven teljesítik hazafiúi kötelességeiket, akármit kiabál a szóhősök tábor.

Egyről-másról.

— Budapesti levél. —

A Szabadság száma ma: *Lux Terka.*

Ugy látszik, ha rejtelmeket akar az ember keresni, nemcsak a királyi termek, főúri és polgári szatonok kárpitjait kell értük fellebbenteni, mert még a boncoló intézetnek is meg vannak a maga rejteltői. Es micsoda rejtelmek! Hallatukra még az esküdtek is elájultak.

S éppen a tárgyalás első napján olvasom, hogy a kertészek veszélyeztetve látják existenciájukat, a koszoru megváltás újabb lábrakapott szokásával szemben és kéri a közönséget, hogy ne hagyjon fel régi, kegyeletes szokásával.

A kegyelet ugyan agyon preferizálta a boncoló termék rejtelmét s az emberek nagyobb része, akik a halottban is embert látnak és nem hajlandók a természetudományi okoskodásra mikor a halál örök titkával állnak szemközt, ezzel a föltelemes preparálással, aki mindent helyrehoz, kiegyenlít, elsimit.

S különösen azokkal a holtakkal kellene a kegyeletnek nagyobb arány-

ban nyilvánulni, kik a boncoló termekbe jutnak. Ezek az öngyilkosok. Mégis csak ázsiai butaság és vadállati kegyetlenség kell ahhoz, hogy ezekkel a boldogtalannal úgy bánjanak, mint a mészároslegény a levágott borjúkkal.

Csudálatos, hogy az emberi lélek mennyi és egymástól mily különböző érzéseknek tud helyet adni. Csudálatos és visszatartó, hogy a megszokás, ez a minden szépnek, nagyinak és poétikus dolognak a gyilkosa, hogy képes olyan barbár érzéketlenségre vetemedni, ami a megszokástól illetlen emberben megfagyasztja a szót.

Igen számolnunk kell azzal, hogy azoknak akik a boncoló intézetben a halottakkal bántanak, épp úgy keresni forrásuk ez a „bánás”, mint kofának a krumpli árulás. Krumpli, hát zsákba vele. Hulla, hát földre vele! Az is igaz, hogy azoktól a szolgálóktól nem várhat az ember kulturálisabb érzést, az emberi nyomorúságok pszichológiája se bántja az álmuka, hogy jóindulatban végig futának ez uton, a mely az öngyilkost a oneolat teremig vezette el.

De a megszokás szógyöngye mentőborog a fuldokló barbárizmussal szem-

ben. Az ördögbe is, akkor az anya harapja ketté a gyereke nyakát, a férj kergetse el a feleségét s az igazgató köszönjön le állásáról, ha már olyan nagyon megszokta!

Egyik se lesz barbarabb eljárás, mint az hogy a szolga „vice képpen” emberhust visz szomszéd asszonyának, hogy főzzön belőle tokányt, vagy hogy a szolgálk pofozzák a holtakat és rugdossák.

Hanem jó lesz az idegeink kimélése céljából egy házzal tovább állani innen. Remélhetőleg a jövő öngyilkosai már emberségesebb elbánásban részesülnek a boncoló termekben...

Más tudatnivalók hiányában, talán arról is meglehet emlékezni, hogy a bimbozásnak indult ibolyától alaposan elvette kedvét a második tél, hogy januárban tavaszról álmodozzék.

Már egy hét előtt, holmi mágiás álmu emberek, az almafát is látták kivrágózni némely helyen már golya is sétált, pedig az most mentone felé sétát és a szász trónörökösne ablaka alatt kelepel.

Szegény kis születendő lélek, te is nem ok nélkül kerülsz majd sirva a vi-

FERENCZ JÓZSEFKESERÜVIZ

az egyedülismert kellemetes izü természetes hashajtó szer.

A mike-pércsi orvosikör.

A Szabadság számára írta: Dr. Andrásy Ernő.

A „Szabadság”, 16-ik számában a lemondás folytán üresedésbe jött mike-pércsi felső és alsó józsa körorvosi állás pályázati hirdetménye van közhírré téve.

Ez az egyetlen egy pályázati hirdetmény már magában a legjobban talált fotográfiája Magyarország orvosügyének s így közegészségügyének. Előre becsátom, hogy én ezen választáshoz nem mint érdekelt, csakis mint érdeklődő fél szólok hozzá. Háromközség ad az orvosának 100 korona évi díjat azon kikötéssel, hogy ha járvány nincsen, hetenkint két délelőttöt töltsön az a három községben, ha járvány van, hetenkint esetleg 7 délelőttöt. S tegye meg ezen utakat az orvos saját költségén. A kör biztosítja az orvosnak hogy Debrecenben bérelhet magának lakást saját költségén. A vagyonosaktól szedhet 40 fillér ó mondjad! negyven egész fillér borraválót, akarom mondani orvosi tiszteletdíjat, mert orvosi fizetésnek ezt csak nem nevezhetem! — Soron kívül kiszállásért ígér neki attól, a ki vagyonos 10 koronát, de abból az orvos tartozik fuvardíját fizetni. Éjjeli külön kiszállásnál nem szabja meg a fuvardíjat, csakis az orvos díját, ez hat korona. Ugy látszik a fuvaralku tárgya s így pertárgya is lehet. — Számítsunk egy kicsit ezen adatokból.

Ha az orvos éjjeli díja a külön kiszállásért 6 korona, akkor napdíja ennek a fele kell hogy legyen, vagyis 3 korona. Így a fuvarosnak marad a nappali 10 korona díjból 7 korona. Boldog fuvaros! Neki kétszeresenél is több jut mint az orvosnak. S ha azt tekintjük, hogy hivatalos kiszálláskor az orvos egész délelőt-

lágra. — A hivatalos papád erővel azt akarja, hogy királyi ivadék légy, a mamád meg azt akarja, hogy a nyelvtanár nevére matrikuláljanak el. És kezdődik a hare az üres böleső előtt.

Hajh, csak drága is a gyerek a trón körül! Vajjon mit szólna ehhez az a szegény alföldi kubikus, vagy az az árva-megyei tót, akinek hét-nyolc gyerek tapossa sirva a sarkát: apám, kenyeret!

Az se lenne ugyan ulolsó erkölcs szociológiai kérdés, hogyha Lujza herceg asszony Tóth Jánosné kubikusné lenne és az öt gyerekére maga főzött, mosott volna és Giron az valami idegen munkás — hogy akkor is eszébe jut-e ott hagyni kubikos telepet?

Meglehet hogy igen, de annyi bizonyos, hogy a hire a szomszéd faluig se megy el s nem uri detektívek kísérik nyomát, hanem az ura s akkor aztán Tóthné asszonynak, meg a szép nyelvű tanárjának, Isten legyen irgalmas!

Es itt álljunk meg egy kicsit. . . . Tudja az ég, hogy a jól elagyabugyált kubikusné nem boldogabb asszony-e mint a meghurcolt hercegnő akit senki se hív többé vissza az ura és a gyermekei mellé?

Mi asszonyok tudjuk hogy nem boldogabb, és azt is tudjuk, hogy a mesterséges tavasz: nem igazi tavasz.

Akinek az égi méregető nem mért boldogságot, az hiába akar teremteni magának, mert: a lázadók leveretnek és az első utolsó lesznek. . . .

jét a községekben kell töltsen s addig a fuvaros várakozni kénytelen, ezen díjra rászolgál. Számítsunk ezen alapon, hogy mi marad az orvosnak a 900 koronából, Egy évben kell tegyen az orvos, ha járvány nincsen, 104 hivatalos utat. Tapasztalásból tudjuk, hogy nem telik el egyetlenegy esztendő sem járványos betegségek nélkül. Egy járvány időtartamát számítsuk csak a legrövidebb időre: egy hónapra. Szálljon ki az orvos csak minden második napon egy-egy községbe már 15, három községbe már 45 soron kívüli utat tesz. Ha ehhez hozzá vesszük még orvos rendőri teendőit pl. egy orgyilkosság, egy sürgős koresma vizsgálat, kutvizsgálat, stb. mely esetekben teljesítendő orvosi munkákért világosan ki van mondva a törvényben hogy külön díjazás nem jár, úgy látjuk hogy újból egy külön utat kell az orvosnak tennie. Ezt csak azért hogy kikerekített számokkal számoljuk, s a legaranyosabb színben tüntessem fel ezen állás anyagi oldalát, — a három községben összesen csak egy külön utnak veszen, s így esik egy évre 150 hivatalos orvosi kiszállás. Vagyis 150-szer kell az orvos 7 koronát fizessen a fuvarosának. Ez egy évben 1050 korona.

De mivel az ég alatt orvos sem lakhatik, fedél alá menekül s is, legkivált ha családos ember, s mivel a 40 fillérért a mike-pércsi polgár megköveteli, hogy öt meleg szobában vizsgálja meg a körorvosa, így az orvosoknak Debrecen szép városában valahol lakást is kell bérelnie, meg fát vennie, s mind ezt abból a 900 koronából a mire már a fuvar miatt ráfizetett 350 koronát.

Mindössze 3 ellenvetést lehet tenni az én számításom ellen. Az első az lehetne, hogy járjon az orvos vonaton, ez olcsóbb a szekérnél, feltéve hogy menet s jövet is a pálya udvartól gyalogol s, maga cipeli műszeres táskáját. De a vonat nem törődik azzal, hogy ki mikor lesz beteg s mikor indulhat oda vagy vissza az orvos.

A második ellenvetés az lehetne, hogy a nevezett 3 község vagyonosai fizetnek 40 fillért estenként az orvosnak. Erre is könnyű a felelet. Legyen az az orvos egy kiváló ember, a kihez minden körebeli beteg bizalommal s az, ugy maximalis számításal lesz egy-egy hivatalos kiszálláskor átlagosan 5 betege, ez két korona. A harmadik ellenvetés lehetne, hogy hiszen Debrecenben lakik hát ott is lehet magán praxisa. Nézzük csak! Fél kell tétéleznem mindenkiről míg az ellenkezőről meg nem győződöm hogy lelkiismeretes, kötelesség tudó ember. Így távol kell legyen Debrecentől egy évben 150 délelőtt, tehát csaknem minden második délelőtt. Köztudomásu, hogy az orvosokat délelőtt hívják leginkább beteghez. Most ki fordul Debrecenben a hol annyi az orvos, hogy talán sok is — ahoz az orvoshoz, a kit csak minden második nap talál otthon s honnan tudja a beteg, hogy otthon van e ma a körorvos, vagy nincsen? Még ha meg is szeretné a körorvost, akkor is máshoz kénytelen szokni, mert a kinek ma fáj valamije, az nem jajgat a mike-pércsi körorvos kedvéért holnapig, ha ma is segíthet magán. Specialista orvos teheti azt, hogy csak bizonyos napokon rendel, de lehet-e egy körorvos specialista, a ki a foghuzástól a folyó műtétig s még azonfelül, az orvos tudomány minden ágához kell értsen.

A vigasztaló — szomorú vigasztalás! csak az lehet, hogy nemcsak a mike-pércsi körorvos van ilyen szegénytelenesen honorálva, hanem igen sok más körorvos is Magyarországon.

Hogy lehessen ott az egészségügy jó, a hol az orvost vagy a testi és szellemi munka vagy a nélkülözés öli meg. A humanizmus nevében követelnek emberfeletti munkát az orvostól, de még sóra valót sem adnak neki a kenyérhez. Határozottan merem állítani, hogy egyes körök épen úgy akarnak nyereszkeskedni a körorvoson, mint egyes családok a házi-orvoson. És vajmi ritka helyen látni, hogy a megye az ilyen kiszípolozásnál az orvos segítségére állana omnipotenciájával: pedig a mikor az orvos segélyére áll a közjót munkálja.

Egy egy megyei irnoknak a ki tudományos képzettségében és munka heti felelősségében messze elmarad egy orvos mögött, s kinek szellemi és testi munkája egy hónap alatt kevesebb mint a körorvosé néha egy nap alatt, külön fizetést adnak mint egy körorvosnak. De ez sem egyedül Hajdu megye privilegiuma.

Ezért kellene valahányszor egy-egy körorvosi állás megürül az országos orvos szövetség fiókjainak részen lenni s tekintélyük egész erejével oda hatni a megyénél, hogy az ilyen antipilulavis korszakbeli garasos fizetések, a tudományos rendet megalázó állások az orvosi karnak is javára módosíttassanak.

Még csak egy szót a mike-pércsi körorvosi álláshoz: Ez a kitétel van a pályázati hirdetményben: A körorvos köteles mikepércsi község kézigyógytárát kezelni.

Az ilyen kézigyógytár ügye főlemben mindig úgy eseng, mintha 100 év előtti dolgokról hallassék. Külön kar ma az orvosi és külön kar a gyógyszerész.

A kézi gyógytárban tartásra engedélyezett mennyiségű szerekkel egy modern orvos, ha lelkiismeretes, ki nem jön bármilyen becsületes ember legyen is, a körülmények bele sodorják, hogy törvényszegővé válják. Vagy a beteget csalja meg, vagy a gyógyszereket. Megesalja a beteget, ha nem azt írja fel receptjére s nem azt adja ki, a mit tudománya szerint azon speciális esetben szükségesnek tartott volna, hanem választ a törvény által megengedett 20 és egy néhány gyógyszerből. Ha pedig tényleg azt adja ki, a mit szükségesnek tart s az a kézi gyógyszerárakban való tartásra meg nem engedett szer s neki mégis van, úgy a gyógyszerészt csalta meg.

Az első esetben vétett a szeplőtlen tisztaságban megtartandó orvosi lelkiismereteség ellen s egy embertárs testvérsége ellen a másik esetben a törvény ellen s egy embertárs vagyonosodása ellen.

S ne hozzunk még több esapást az országra! Ne akarjon az orvos konkurálni a patikával, elég esapás az, hogy a legtöbb patika még jobban konkurál az orvossal mint a kuruzslók kimondhatatlan nagy száma.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Saját tudósítónktól.

Budapest, január 24.

Az összes politikai pártok nagy csoportokban vonultak fel a mai ülésre, a melyen a katonai javaslatok tárgyalását kellett megkezdeni.

A bejelentett obstrukció már a folyosón izgalmas beszélgetésekben vetette előre árnyékát. Fejérvári Géza báró honvédelmi miniszter már jóval 10 óra előtt az ülésterembe jött és ott élénken beszélgetett az ellenzéki pártvezérekkel, nem lehetett tudni, hogy a katonai javaslatok, vagy a Nessi ügyében-e? Előbb Rakovszkyval, majd Szederkényivel és Tóth Jánossal beszélgetett.

Itt-ott suttogtak valami zárt ülésről is, de nem határozott alakban, annyira nem, hogy a mikor Apponyi a jelentések után elrendelte a zárt ülést, ez a ház nagy többségében meglepetést keltett.

Mindenki kérdezte, mi ügyben? Ki kérte a zárt ülést?

— A Nessi-ügyben! — volt a hangos válasz.

— Hjah! A Nessi letartóztatása!

A nap hőse az alatt meg is jelent. Már épen kiakarták tuszkolni a lemondott hadnagy urat, a mikor Andrássy Gyula gróf hangosan adta meg a jól értesült felvilágosítást.

Hiszen nem Nessi dolgában, hanem a Neue Freie Presse indiskréciója ügyében lesz zárt ülés!

— Ugyan? És ki kérte?

— Rakovszkyék!

Ez még nagyobb meglepetés volt. Mi köze a képviselőháznak a N. F. Presse-hez és indiskréciójához? — kérdezték szerte.

Amellett Rakovszky még interpellációt is jegyzett be ugyanebben az ügyben. Miért kell a magyar parlamentben a N. Fr. Pr. mellett hűhót csapni?

Ily kérdezősködések közepette üritették a zsufolt karzatokat, a honnan mély sajnálkozással távoztak el a hölgyek, a kik nagy politikai, illetve parlamenti csatára készültek.

Ezalatt Apponyi megnyitotta a zárt ülést, a melyről alább részletesen beszámolunk.

Részletes tudósításunk itt következik:

Elnök: Apponyi Albert gróf.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Fejérvári Géza báró, Lukács László, Plósz Sándor, Darányi Ignác, Cseh Ervin.

Elnök fél 11 után nyitja meg az ülést és bemutatván az irományokat, jelenti, hogy az összeférhetlenségi állandó bizottság befejezte Györfly Gyula összeférhetlenségi ügyében az iratok beszerzését és úgy az összeférhetlenségi zsűrit február 2-án fogja kisorsolni.

Teleki Sándor gróf jegyző jelenti, hogy Rakovszky István a Neue Freie

Presse indiskréciója tárgyában és Darányi Ferenc a Pécs. sz. kir. város új közjegyzősége tárgyában interpellálni fognak.

Apponyi elnök jelenti, hogy 20 képviselő zárt ülést kért, ezt elrendeli és a karzatokat kiüritetti.

A zárt ülés.

Rakovszky István: Zárt ülést kértem hogy a ház egy belügyét tárgyaljuk egész nyugalommal. Hallatlan indiskréciót követett el egy hírlapíró, aki a vendégszeretetünket élvezni, mert hiszen egy külföldi lapnak levelezője. Egy fontos okiratot napvilágra hozott, a melynél az ország érdeke azt kívánta, hogy a kellő időnél előbb ne jusson nyilvánosságra. Hat parlamenti férfinak volt tudomása az okiratról, de ezekről nem tehetők fel az indiskréció. Tehát csak tiltott uton juthatott köz tudomásra. A hírlapírói mesterséget csak tisztességes uton lehet üzni. En a legtitkosabb okiratokat elhozhatom ide és képviselőtársaim nem fognak azzal visszaélni. En ezt a biztonságot veszélyeztetve látom és azért azzal a kéressel állok elő, hogy az a hírlapíró, a ki lopás vagy vesztegetés útján juthatott az okirathoz, tiltassék innen ki. (Helyeslés.)

Széll Kálmán min. elnök: Nem barátja a zárt ülésnek, de a ház belügyeiben helye lehet. Sajnálja, hogy bizonyos feljegyzések, a melyet a mélyen t. elnök ur nekem átadott, nyilvánosságra jutott és fogalma sines arról, hogy történhetett ez? De azt a konkluziót nem vonhatja le, a mit Rakovszky. (Felkiáltások: Fél a N. Fr. Pressétől.) Nem tudja, hol végződik az a vonal, a hol valakit kitiltani lehet. En az illetőt olyan embernek tartom (nagy zaj), a ki sokszor szolgálatot tett az országnak, (Ellenmondások.)

Szentiványi Árpád: Személyes kérdésben szól. Két tanu előtt Singer kijelentette, hogy a 6 képviselő közül egyikkel sem beszélt, de nem mondta, hogy per mops.

Zboray Miklós: Per lopsz! (Derűtség.)

Szentiványi Árpád: Az a 6 ember ki fogja mutatni, hogy per mops sem kaphatta. Térjünk a napirendre.

Szatmári Mór: Mint újságíró szól. Ez csak egy frakciót érintett. Sokan vannak, a kik ezt természetes dolognak tartják. (Általános nagy ellenmondás.) Nem lehet ráfogni, valakire, hogy lopott. (Zaj.) Hozzájutott és az uraknak semmi köze, hogy miképen jutott hozzá. (Nagy zaj.)

Bartha Miklós: Ezt a párt nevében tessék mondani? (Ellenmondás a szélbalon.)

Szatmári Mór: Nem, a magam nevében. Tessék elgondolni, hova vezetne az, ha innen valakit kidobnak. Véleményem szerint Singer nem követett el indiskréciót. (Zaj, derűtség, ellenmondás.) Ha bebizonyul, hogy Singer tisztességtelen uton jutott a dologhoz, ő is elítéli.

Bartha Miklós: Neki kell bizonyítani, hogy jutott hozzá.

Szatmári Mór: Hátha ezáltal még nagyobb indiskréciót követ el? (Derűtség.)

Felkiáltások: Mondja meg Singer kitől kapta?

Szatmári: Hivatkozik a Somogyi levélre. Másként nem lehet újságot csinálni. (Ellenmondás.)

Hock János: Nem szólt volna a dologhoz, ha Szatmári a hírlapírói tisztességet fel nem veti és ezzel nem védi Singer inkorrekt eljárását. Nem arról van

szó, hogy határozatot hozunk, mert nem is hozhatunk. Nem egyszerű hírlapírói stikliről van szó. Singer nem egyszerű hírlapíró, hanem tagja a szabadelvű pártkörnek.

Ezzel annak a köztisztességi törvénynek veti alá magát, hogy nem hozza a nyilvánosság elé, a mi nem oda való. A pártok között az ellentéteket sokszor bizalmas megbeszélés útján intézik el, a ki annak idő előtti közlésével útját vágja az nem barátja sem a pártnak, sem a nemzetnek. Ha Singer nem volna magyar állampolgár, nem volna más hátra, mint kiutasítani. Székelyt sokkal csekélyebb okból kiutasították Párisból. Szerbiából egy magyar állampolgárt a napokban utasítottak ki, mert egy berlini lapban ellenséges hangon írt. Tisztességes eszközökkel nagy gondolatokat hirdetni a legmagasztosabb hivatás, de ez nem sajtószabadság, ez visszaélés. (Általános helyeslés.) A somogyi levélnek házkutatás és büntetés lett a következőképpen. Abrányit, Incédyt beszárták. Ha az első eset volna, azt mondaná, hogy botlás. De rendszeres visszaélés van itt. Az a magyar állampolgár hazája ellen tett szolgálatot. (Viharos helyeslés és taps.)

Nem az első eset. Mikor holt ponton állott a kiegyezés, akkor a miniszterelnök mindent elkövetett, hogy a nyilvánosság elől elvonja az alkudozást és helyesen tette. Mikor azonban legélesebb volt az ellentét, akkor a Presse közleményekkel lépett elő.

Széll Kálmán miniszterelnök: Nem is védem én! Helytelenitem! Elítélem!

Hock János eseteket sorol fel, a mikor a Presse indiskrécióval ártott az országnak. Csak szolga, vagy szolgáló adhatta át és okiratokat. — Ha ebből a pártból felállott volna egy képviselő és olyan kellemetlenségeket okozott volna, mint Singer, akkor az ellen könyörtelenül jártak volna el. Az nem lehet, hogy újságíróknak több legyen a joguk, mint képviselőknak, de különben ez a dolog nem a ház által bírálandó el, hanem a pártklubban, a melynek Singer tagja. A pártklubokban a titkok és a szenzációk a földön hevernek és idegeassé teszi ez a feltevés, hogy e titkokkal visszaélnék és valaki ott settenkedhetik a ki azokat felhasználja.

Vészi József újságíró szempontból szól. Nézete szerint az újságírói hivatás sikeres teljesítésének elsőfeltétele a diszkreáció. Csak egyszer követhet el indiskréciót. Mert az első után senkise áll szóba vele.

Elismeri, hogy a klubokban a földön hevernek a szenzációk, de konstatálja hogy Singer 25 év óta tagja a szabadelvű pártnak és még soha indiskréciót el nem követett. Hock szerint nem járna kárral Magyarországra Singer eltávolítása. Ezzel szemben utal arra, hogy a hírszolgálat csak kisebb része Singer tevékenységének, ő egy világban esszagszerűleg ismerteti évek óta magyar államférfiakat. Gyönyörűen írt Eötvös Józsefről, Deák Ferencről, Szilágyi Dezsőről, Tisza Kálmánról és ezeket az egész világ olvasta.

Ezeket az érdemeit elvitatni nem lehet és nem is illik. Szentiványival tart a ki jól különböztetett és jól tanított. Nem az követte el az indiskréciót, a ki a hirt elküldte, hanem az, aki Singerhez juttatta: Az illetőnek már eddig is jelentkeznie kellett volna. Csodálkozik, hogy eddig meg nem tette. Biztosítja a házat, hogy Singer kifogástalansága kifog de-

rülni. A somogyi levél más volt, azt nem hozták a ház elé, a hol az illető nem védekezhetik. Szentiványi álláspontja helyes. Azt fogadja el.

Hoch János: Ez a Singer volt az, a ki a budapesti német színház felállítására iránt kérvényezett!

Vészi: Ez régen volt, azóta Singer sok szolgálatot tett Magyarországnak és expialta tettét.

Rakovszky István Széllle szemben fenntartja azt, hogy Singert mindaddig inkorektnak és gyávának tartja, a míg be nem bizonyítja, hogy nem lopás, vagy megvesztegetés útján jutott az irathoz.

Kubik szemére lobbantja Széllnek, hogy dédelgeti a N. Fr. Pressét.

Krasznay Ferenc helyteleníti Singer eljárását.

Széll miniszterelnök visszautasítja azt a vádat, hogy a N. Fr. Pressével egy huron pendülne. Mindig hareban állott azzal a lappal.

Ezután **Tallián Béla** alelnök, akinek Apponyi a zárt ülésen átadta az elnöki széket, a zárt ülést berekesztette.

A katonai javaslatok.

Apponyi újból megnyitván az ülést Benedek János kérelmére felolvassák a katonai javaslatok tárgyában beadott összes kérvényeket a mi két napig is eltart.

Interpelláció.

Az ülés végén **Rakovszky István** interpellációban kéri a miniszterelnököt, hogy minő összeköttetésben áll a Neue Freie Pressevel? Megvonja-e a laptól a a postaszállítás jogát?

Széll Kálmán azt feleli, hogy semmi összeköttetésben nincs a Pressével. Helyteleníti az elkövetett indiskréciót, de a postaszállítás jogát megvonni nincs oka. A választ tudomásul vették.

Hétfőn a katonai javaslatokat tárgyalják.

Agról-ágra.

Alkalmi apróságok.

Egy szigorú lap.

A Neuroder Nachrichten, egy kisebb-fajta, magyarul mucsai német lap dörgedelmes cikkben követeli a vasutak eltörlését.

Szerkesztő. Mi van a soron Szaft ur?

Szaft ur. a helmunkatárs. A spanyolviaszk.

Szerkesztő. Hm, hm. Gyorsan haladunk. Mit is töröltünk már el.

Szaft ur. Annak az összegét csak logaritmus-táblával tudnám kiszámítani. Ellenben már kevés van hátra.

Szerkesztő. Mi?

Szaft ur. Még nem töröltük el a hőt, a fényt, az álló és bolygó csillagokat, a nehézkedési erőt, a szabad esést, az atomat és a világit.

Szerkesztő. Na jó. Csak dolgozzon kedves Szaft. Ön a jövő. Most megyek a kaszinóba.

Szaft ur. Nem lehet. Ertöröltük.

Szerkesztő. Igaza-a! Akkor kimegyek a gözbe.

Szaft ur. Ertöröltük.

Szerkesztő. (Ráncokba szedi homlokát.) Hm! Akkor megyek kocsikázni.

Szaft ur. Régen eltöröltük.

Szerkesztő. (boszusau vakarja a Szaft füle tövét) akkor meglátogatom mind a két előfizetőnket.

Szaft ur. Nem lehet, azokat is eltöröltük.

Szerkesztő. (ordít) Megüt a guta.

Szaft ur. Az lehet. Azt elfelejtettük eltörölni.

Szerkesztő. (szomorúan) Kár volt olyan szigorúnak lenni. Hová fog ez vezetni.

Szaft ur. (becsületszavára) A bolondok házába. Én már három hónap óta vagyok ön mellett, s a világegyetem radirgumijának képzelem magam. Mindig törünk! Ez piszok eljárás!

Szerkesztő. Szaft — mindjárt eltörölöm.

Szaft. Ertöröl? — Nahát én meg képen törölöm. (megteszi) Öreg bolond maga csak törüljön tovább. (Elrohan) ugyse hederit rá senki.

—il.

H I R E K.

Napló.

Iparmuseum, nyitva minden vasárnap és ünnep napon d. e 9—12-ig.

Jan. 25. Polgárikör bálja. Arany Bika.

Jan. 25. Urkocsisok egyletének közgyűlése.

Jan. 29. Városi rendes közgyűlés.

Jan. 31. A jótékony nőgyelet tombolaestéje Arany Bika.

Febr. 1. Az iparos kör bálja. Arany Bika.

Febr. 5. A keresk, és iparkamara közgyűlése.

Febr. 7. A vörös kereszt egylet bálja. Arany Bika.

Febr. 14. A műpártoló egyesület művészestéje Arany Bika.

Febr. 15. Az iparos ifjuság táncmulatsága. Arany Bika.

Febr. 21. A függetlenségi párt estéje. Arany Bika.

Febr. 22. Evang. filéregylet tea-estéje.

Debreceni séták.

Magyar leánynevek.

Farsangol a világ; rajta, magyar lányok, táncoljatok!

Budapesten ugyan az a hír, hogy a Vigadó gyászol, mert az idén egyetlen egy bált se rendeznek a gyönyörű, nagy Vigadó termeiben.

De hiszen ez nem a farsangoló kedv megcsappanását jelenti, hanem inkább azt, hogy a bálozóknak megjött az eszük.

A Vigadó báljai nem voltak vidám, kedves táncmulatságok: rettenetes sokadalmak voltak esupán, vásári zürzavarak keserves éjszakái.

A termék megteltek, nyüzsgött, zsi-bongott, tülekedett egymás hegyén-hátán az óriás tömeg, kápráztatott a mesés pompa, de senki se táncolt, senki se mulatott.

Az urak és urfiak bevonultak a majomszigetre vagyis a terem közepére s onnan bámulták, hogyan vonul el előttük az ékszeres hírességek, a suhogó előke-

lőségek unarkozó, tarka tábora s onnan nevettek, hogyan iparkodik egy pár bohó gyerek és esitri lány a zajos füledt vásári hullámszásban még táncolni is.

E helyett most rájöttek, hogy szűkebb, bizalmas körben lehet csak igazán jól mulatni.

A budapesti Vigadó gyászhiere tehát örömet jelent a tánckedvelőinek s azt bizonyítja, hogy a farsangolók izlése vissza terelődik a régi jó magyar világ mesgyéire.

Debrecenben is kezd hódítani ez a jó szokás: egyre több az igazi vidám, magyaros, egyszerű táncmulatság, ahol a fény nem az ékszerekből, a drága selyem ruhákból hanem a rózsás arcokból, a boldog tüzes szemekből árad.

Ha végig sétálok a debreceni táncmulatságok viruló rózsabokrai közt, gyönyörűséggel telik el szívem az üde arcok, a piruló leánykák, a szelid őz pillantások láttára.

Csak akkor nyilal belém a fájdalom, mikor a mulató kisasszonyok névsorát veszem a kezembe.

Mily eltévelyedése a józan magyar izlésnek a lánynevekben!

Hová lettek a magyarnevű lányok? Rózsa, Piroška, Örszike, Jolán, Katica, Ibolya, Etelka, Juliska, Boriska, Mariska, Ilonka aig-alig akad köztük. Edit, Leóna, Szeréna, Helén, Eliz, Zelma, Frida, Angela, Mártha, Alexandrine, Bella, Olga, Georgine, Jenny, Marianne s más ilyen idegen hangzású néven báloznak most a magyar lányok.

S ez még nem elég. De az izlés annyira eltoruzult, hogy a bájos, édes lányokat nyiltan és szégyenkezés nélkül, sőt bizonyos kérkedéssel Maca, Naca, Tasi, Nusi, Mimi, Pipi, Didi, Tifi, Teca, Rica, Zsazsa, Bazsa, Dili Dodo, Lala, Lolo s több ily képtelen, durva néven emlegetik mostanában.

S ezek nem guynevek, hanem magyar lányok általánosan használt, divatos nevei, melyeket már a gyermekszobából magukkal hoznak leányaink.

Igazán érthetetlen elferdülése az izlésnek!

Vajjon nincs-e összefüggésben ez a sok csuf név azzal a jelenség, hogy annyi szép leány vénül meg pártában?

Mert ugyan kinek volna kedve feleségül venni egy Nana, Zaza, Didi Maca névre hallgató leányt?

Csipke.

* **Istentiszteletek.** Holnap vasárnap a következők tartanak istentiszteleteket. Az ev. ref. nagytemplomban Dicsőfő József, a kistemplomban Biró Ferenc, az újtemplomban Könyves Tóth Kálmán, az ispotálytemplomban Harsányi Pál, a csapókerti imaházban Kovács János népiszkolai felügyelő.

A róm. kath. templomban reggel 6 órakor misét mond: Pák Emil, 7 órakor misézik: Nyári Ignác, 8 órakor szt. mise a főgymnásium részére, 9 órakor ünnepélyes nagy misét tart dr. Wolafka Nándor v. püspök, prép. piébános nagy se-

gédlettel, mely után Brösztel Lajos szent beszédet mond, háromnegyed 11 kor szent misét mond Molnár K. Dezső igazgató melyen a Svetits-zárda növendékei s az elemi iskolák vesznek részt. Fél 12-kor miséznek Szabó István. Délután: fél 3-kor kereszténytanítást tart dr. Wolafka Nándor v. püspök. prépost plébános, 3 órákor litánia, utána Rózsafüzér.

Az ágost. hitv. ev. templomban délelőtt 10 órákor Máté Károly segédlelkész végzi az istentiszteletet.

A gör. kath. kápolnában reggel 6 órákor reggeli istentisztelet, délelőtt 9 órákor szent. mise, délután fél 3 órákor keresztény tanítás, 3 órákor vecsernye, 4 órákor szent. olvasó.

*** Eleven képes kalendárium.** Ez lesz a jótékony nőegylet szombati mulatságának a meglepetése és nagyságere. Szávay Gyula, akinek híres „Eleven Ujság”-ja bejárta az egész országot (ebben az idényben Szolnok, Jászberény, Karcag Pancsova kérte el előadásra), bőséges találékonysággal, elevenességgel humorral és poézissal alkotta meg az Eleven Ujság ikertestvérét, a debreceni képes eleven kalendáriumot, melyek a közölt névsor szerint városunk kedves és előkelő hölgei jelennek meg. — A darabból ma vasárnap délután tartják Szabó Kálmáné urnónél, a nőegylet alelnökénél az első olvasó és rendelkező próbat. Legközelebb talán módunkban lesz az izlésesen fantasztikus szereplőalakok névsorát leközelni már úgy, hogy e darab ujság ingerének meg ne ártson.

*** Öngyilkos debreceni kereskedőné.** Ma délután lesz a temetése a tragikus véget ért Oláh Ferencné született Kozma (Bodó) Juliának. Az öngyilkos asszony hulláját, beszállították a kórházból, ahol nem boncolták fel miután az öngyilkosság ténye kétségtelenül meg van állapítva. Ezt igazolja az öngyilkosasszony következő, hátrahagyott levele is:

Kedves jó szüleim!

Bocsássatok meg, hogy ily szomorúságot okoztam, de ennek meg kell történni. Ha vétettem meg szenvedtem érte, pedig nem vagyok olyan vétkes, mint a hogy állítják, mert nem egyszer kértem térden állva azt a szerencsétlen embert hogy váljunk el. Hogy mi lehetett, könnyelműségem, nem tudom, de mindég azt mondotta a szegény Feri, hogy két év múlva 6 ezer forint fizetése lesz, tehát 3 ezer forint évi jövedelem mellett nem kellett neki hozzányulni a más pénzéhez. En így tudtam, ha nem így volt ez a tudat öl meg. Ez a levél a mit nekem az a rossz asszony eltett. Nem elég volt neki a pénz, az ékszer, meg a butorom, de még egy ártatlan gyermek anyjának életére is szüksége volt. Remélem most öröm ünnepet ülhetnek. Szegény kis leányom, de szeretnélek magammal vinni, de téged nem fognak elhagyni azok, kik anyuskádat megölték. légy te élő szemrehányás nekik.

A szerencsétlen asszony temetése ma délután lesz, mint azt a gyászoló család a következő gyászjelentésben tudatja.

A legmélyebb fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk, a legjobb nőnek anyának, gyermeknek, testvérnek, sógornénak Oláh Ferencné szül. Kozma Juliának, folyó hó 23-án délután 5 órákor, életének 29 évében váratlanul történt gyászos elhunytát. A megboldogultnak hült tetemei folyó hó 25-én délután 3 órákor fognak a Zöldfa-utca 10 számú háztól a Kossuth-utcai sírkertbe örök nyugalomra helyeztetni. Mely végtisztességtételre rokonainkat, ösmerőseinket bánatos szívvel meghívjuk. Debrecen, 1903. január hó 25. A gyászoló család. Aldás és béke poraira!

A gyászjelentésben nincs kitüntetve hogy milyen egyházfelekezet szertartása szerint temetik el az öngyilkos asszonyt, miután róm. kath. születésű, de a róm. hath. egyház tanai szerint az öngyilkosok temetési szertartásban és beszterelésben nem részesülhetnek.

*** A polgári kör bálja** ma vasárnap este lesz s előre láthatólag fényes sikerrel és kitűnő hangulatban fog lefolyni. A rendezőség a mulatság sikere érdekében mindegyik lehetőséget elkövetett. A hölgyek szép meglepetésben részesülnek s lesz táncos elég és pedig a javából. A mulatság fényét emeli, hogy több előkelőség köztök a főispán a polgármester is megígérték elmenetelüket és jelen lesz kivétel nélkül a városi tanács minden tagja. Aki jól akar mulatni, az mindenesetre ott lesz.

*** A hideg.** Az ország minden részéből erős hideget jelentenek, a minthogy Debrecenben is ugyancsak keményen tartja magát az idő. Tegnap újra sok baj volt a gázvezetékek jobbára mind befagytak. A Duna erősen zajlik, de veszedelemre sehol sincsen ok. Az ország többi folyói mind zajlanak, részben pedig befagytak.

*** Szakosztályi ülések az ipartestületnél.** Az előjárásági gyűlést megelőzőleg értekezletet tartanak az egyes szakosztályok. Hétfőn délelőtt 11 órákor gyűlnek össze a hentesek és mészárosok, délután 3 órákor a fodrászok, 4 órákor a lakatosok. Mindegyik szakosztályi ülés az ipartestület helyiségben lesz megtartva.

*** Rendelet a tanítókról.** Az idő lassan halad, de leglassabban akkor, mikor az embert kellenetlenség éri. Számptalan esetben eddig, ha egy tisztviselő ellen fegyelmet indítottak, elég volt arra, hogy társadalmilag tönkre tegyék, mert a fegyelmi vizsgálat soká tart és a mig befejezést nyer, nagy galacotta a bajba jött tisztviselő becsületét alaposan megrágja. A vallás és közoktatási miniszter most elrendelte, hogy a tanítók ellen fogantatott fegyelmi vizsgálat 30 napon belül nem fejezhető be, jelentés teendő a miniszternek további rendelkezés végett. Szükséges és üdvös volna, ha ezen intézkedést mást tisztviselőkkal szemben is fogantatásának.

*** Anyakönyvi hírek.** Házasságot kötöttek az elmúlt héten: Baranyi István Nagy Máriával, Kovács Imre Arany Zsuzsánnával, Horváth Mihály Nyulási Máriával, Schwartz Béla Markbreiter Saroltával, Szilágyi György Horváth Juliánával, Szigeti János Molnár Eszterrel, Polgár Sándor Diószegi Erzsébettel, Tóth

Gyula Venyige Ágnessel, Simon József Tóth Erzsébettel, Kovács Mihály Borosf Juliánával, Molnár Sándor Takács Juliánával, Kemény György Kis Erzsébettel, Máté Imre Liszkai Eszterrel, Sarkadi István Szabó Juliánával. Összesen 14 pár. Az elmúlt héten elhaltak összesen 59-en. 28 fiu 31 leány, meghaltak 41-en, szaporodás 18.

*** Színészek jelmezes táncestéje.** A színtársulat tagjai február hó 4-én jelmezes táncestélyt rendeznek az Angol Királynő összes termeiben. A mulatságon a belépő-díj 3 korona, család-jegy 7 kor. A zenét a Magyar testvérek kitűnő zenekara szolgáltatja, a mulatság este 9 órákor kezdődik. A mulatság rendezősége következőképen alakult meg: Elnök: Kleynovits György, ellenőr: Sebestyén Géza, Irmái Béla, pénztárnok: Szabó Károly. Rendezőség: Felhő Rózsi, Hahnel A., Aldor Juliska, Jeszenszkiné Irén, Krémerné Lili, Menszáros Margit, Csige L., Than Mariska, Adamek Irma, Berzeviczi Etel, Bittera Erzs, Kendi Piroška, Krémer Jenő, Palágyi Lajos, Sebestyén G., Karacs Imre, Mezei Andor, Simándi J., Virágháti Lajos, Gyöngyösi Viktor, R. Nagy Gyula, Papir Sándor, Vámos Jenő, Ladányi Imre. A kik meghívót nem kaptak s arra igényt tartanak, forduljanak a rendezőség bármely tagjához.

*** A debreceni iparos ifjuság önképző egylete** február hó 15-én tartja meg téli táncvigalmát a Bikában. Az erre szóló meghívókat már a napokban széthordják, a száztagn rendező bizottság már előre biztosítja Debrecen iparos lányait egy feledhetetlen tündér estéről. A táncrendeket Dávidházy jó nevű iparosunk készíti.

*** A szénkereskedő nyomában.** Debrecen kereskedő köreit még mindég élesen foglalkoztatja Friedmann József volt debreceni szénkereskedő szökése, aki nagy pénzüntézetű, köztük 2 debreceni bankból is, — hamis váltókra összesen 11500 koronát vett fel s ezuttal megszökött.

A vizsgálat eddigi adatai megállapították, hogy Friedmann József ezen kívül a vele üzleti öszeköttetésben álló debreceni kereskedőket is becsapta s azoktól kölcsönöket vett fel. Friedmann József az utolsó napon apróbb adósságait rendezte, de azzal szemben nagyobbakat csinált. Számos debreceni iparosnak maradt ezen kívül adós különböző árukat. Hogy a váltóhamisító, ha csak meg nem buvik az országban valahol, külföldre nem menekülhet, az nagyon valószínű. A rendőrség ugyanis mindenfelé táviratozott s tegnap már Predealból érkezett a sürgöny, amelyben Friedmann József személy leírását kérik. Ott ugyanis elfogtak egy embert, aki valószínűleg Friedmann lesz, személyazonosságának megállapítása végett azonban személyleírására feltétlenül szükség van. A rendőrség gyorspostával küldte el Friedmannra vonatkozó adatokat.

*** Szerencsétlenül járt kocsisztító.** Tegnap délután a vasuti pályaház I. osztályu várótermében ablakot tisztogató Lepich József vasuti kocsisztogató. Egy magas létráról tisztogatta a felső ablakokat, mikor leesett és pedig fejére. Olyan súlyos és belső sérüléseket szenvedett, hogy be kellett szállítani a kórházba. Allapota reménytelen.

*** A honvéd és csendőrszökevények.** A m. kir. honvédelmi miniszter értesítette a hatóságokat, hogy a honvéd és csendőrszökevények kölcsönös kiadásáról szer-

zódést kötött hazánk Ausztriával, a szerződés értelmében nincs joga az egyes hatóságoknak bírálattal alá venni a megkereséseket s ha szökevénynek nyilvánít az egyik állam valakit, azt a másik állam, ha sikerül kézrekeríteni, feltétel és tárgyalás nélkül köteles kiadni.

x A korona takarékos és hitelszövetkezet. 1903. évi január hó 1-én megnyitotta a 3-ik évtársulatát. Ezen új évtársulatra a beiratkozások a szövetkezet Piac-u. 6. szám alatti helyiségében teljesíthetők, Minden törzsbetét után *hetenként 1 korona fizetendő.* Az intézet előnyei: *törzsbetétei 6 százalékot jövedelmeznek, kötelező heti betétekkel előmozdítja a takarékoskosságot, továbbá minden törzsbetét után 200—260 korona kölcsön kapható.* Miután a szövetkezet a kölcsönök külön visszafizetését nem kívánja hanem az a heti betétekkel törlesztődik, így a szövetkezet kölcsönei a könnyű visszafizetési módozat által különösen előnyösek kereskedőknek, iparosoknak, mezőgazdáknak és hivatalnoknak egyaránt. *A kölcsönök kezesség mellett betáblázásra és biztosítékul elfogadható értékekre adatnak.*

A két év társulatba beiratkozott 1529 tag heti 4348 korona befizetéssel. A befizetett tőke 463721 korona. *A belépés ez idő szerint még mulasztási illeték nélkül történhet.*

Jegyzetek.

Halálos ítéletek.

Rövid időközben két halálos ítéletet hajtottak végre Magyarországon s most, — amint olvasom, — újból 6—7 halálos ítélet felett kell végérvényesen dönteni a méltóságos urakból álló Kuriának.

Az újság, — más részében György szász királyról hoz egy kis intimtást. A szegény gazdagok eme koronás tagjáról, — a kinek családi regényét perfid módon tárgyalja a napi sajtó. Az utóbbi cikkelyből a következő sorok kapják meg a figyelmet:

Azt is mondják, hogy a mikor nemrégiben egy katolikus udvari pap lépéseket tett a királynál *Leech* rabló gyilkos kalauz érdekében, György király állítólag azt felelte, hogy amíg él, gyakorolni fogja kegyelmezési jogát és *halálos ítéletet végrehajtani nem enged.*

Időszerű dolog tehát a halálbüntésekről beszélni, bármilyen undorral gondoljon is arra az ember.

Mint a világon minden, úgy nagyon viszonylagos fogalom a *bűn* is, éppen ezért hajszálnyi finomsággal kell megállapítani a büntetőjogi megtorlások alkalmazásának módozatait. És ha a világon van valami, a mihez *lélek*, emberi lélek kell, úgy a büntető törvénykönyv paragrafusainak alkalmazásához kell az. A paragrafusokban nincs meg az a finom distinkció ami az elkövetett vétkek, bűnök mérlegeléséhez megkívánatik. A holt betűknek a bíró lelke ad életet, a bíró, aki előtt nem lebeghet más csak az igazság szolgáltatás lényege és sohasem csak az igazság szolgáltatás formája. Mert jajj

annak a bírónak, akinek lelke eltéved a paragrafusok utvesztőjében. Ismertem egy szegény borbélylegényt, a kinek egy néhány *zsenge kukorica-eső* lett a tragédiája. Gyerekes éretlenségből vándor utja közben letört néhány kukorica-esőt az országút mentén levő kukoricásból. A zsandárok elfogták s a bíróságok 6 hónapi börtönre ítélték. Itt a börtön levegőjében romlott meg a romlottságra hajlandó lelke s egy év múlva öngyilkos lett.

A tizenhatodik század legnagyobb gondolkodóinak egyike: *Hartmann* azt állítja, hogy az ember összes cselekedeteinek a rugója az emberben rejlő *öntudatlanság.* Az én agyam, elmém nem gondolhatik más képen csak ahogy ezt az egész szervezetemet behálózó idegek parancsolják neki. A mit *Hartmann* nagy általánosságban mond az a hitvallása büntetőjogi szempontból *Lombroso*-nak.

Nem tagadom sokat gondolkodtam az ember-ről, erről a véges állatról, lételetről, rendeltetéséről, az élet végéről, az emberi társadalmat fentartó intézményekről.

Van bennem valami koca-bölesekedés, szeretek gondolkodni. Bár előbb megjött volna hozzá a kedvem. És én teljes meggyőződésből vallom, hogy *csak véletlen mozgatja az egész világot.* *Napoleon*nak semmit sem kellett igyekezni azon, hogy a világ első hadvezere legyen. Még születése sem az ő ténykedése, az is csak folyománya egy másik ember öntudatlan ténykedésének. Hanem az már nem nem igaz, hogy *Rafael* nagy festő lett volna akkor is ha születése után valami szerencsétlenség által elveszti mind a két karját. Bizony ekkor csak legfeljebb műbíráló lehetett volna.

Következés képen legszebb vallás-tannak ismerem el a *praerestitációt*, az én valamósom fő dogmáját. Minden ember sorsát a vak véletlen és véletlenség által kapott testi szervezet, vérmérséklet stb. kormányozza. Befolyással lehet az emberi életre a nevelés, a társadalmi érintkezés, de ezeknek nincs ahhoz fogható hatalmuk, a mivel a vér, a bennem rejlő anyag s ez anyag harmónikus összműködése, — a mit *leleknek* nevezünk, — parancsol.

Halálos ítéletről lévén szó, ott van *Papp* Béla esete. Uri nevelést kapott. Minden alkalma megvolt ahhoz, hogy a szellemi előkelőség nyomort hagyjon a lelkén. Mégis gyilkolt, rabolt. Miért, mert a benne rejlő *öntudatlan* vezette.

Eppen ezért nekünk, a kik szerencsés véletlenek folytán normális emberek vagyunk, a kik a bennünk rejlő nemesebb anyagot nevelés, önképzés által igyekszünk, mint gyémántot finomabbá csiszolni, felül kell emelkednünk azon a mi bennünk gyarló, a mi állati.

Már pedig a halálos ítéletek kimondását gyarlóságunk diktálhatja csak. Arcul csapása a nemesnek, etikának az, hogy én életét vegyem valamely ember-társamnak. A büntetésnek csak egy indoka lehet a *javítás.* Minden rendelkezésünkre álló eszközt meg kell ragadnunk arra, hogy helyes irányt mutathassunk, javítsunk. Hogy a mi nemes törekvésünkkel gyakran éppen ellenkező célt érünk el, az megint a véletlen közreműködése, a mivel az emberileg tehető és lehető fel nem veheti a harcot.

A halálos ítéletnek pedig nevelő hatása nincs. A halálra ítélt holt anyaggá válik, mint elrettentő példa pedig szóba sem jöhet, az előtt, aki gondolkodni szeret.

Hanem igenis megtaláljuk a legnemtelenebb emberi érzések érvényesítését a halálos ítéletekben — a *bosszu* és pedig az állatias *bosszu* diadalát. Régi műveletlen kor uralkodó elveiből maradt ránk örökségül a *fogat-fogért, szemért szemért* ostoba elve.

De kopik ez az elv az általános művelődés tüzeiben. S miután nem az igazság anyagából gyurták, nem csak a formáját hanem az anyagát is elveszti. Mert az igazság *arany.* Megolvad de még akkor is igazság marad. Az aljasságok pedig a ragvógó, hűszke *gyémánt* sorsára jutnak. Csak a hőfokát kell eltalálni a pusztító tűznek s szénné válnak.

Szatyi.

KÖZIGAZGATÁS.

x Uj katonai bizottsági elnök. A katonai felülvizsgáló bizottság polgári elnöke rendszeresen a sorozó megye és város főispánja szokott lenni. A helyettes elnököt pedig a honvédelmi miniszterium nevezi ki. Eddig a polgármester *Simonffy Imre* kir. tanácsos volt a helyettes elnök, azonban erről a tisztről nyugdíjba vonulása után leköszönt. A honvédelmi miniszterium tegnap beérkezett leiratában jelenti, hogy a megüresedett bizottsági alelnöki tisztségre *Rásó Gyula* kir. tan. alispánt nevezte ki.

x Pénztárvizsgálat a városnál. Tegnap délután *Vecsey Imre* főjegyző vezetése alatt pénztárvizsgálatot tartottak a városi gyámpénztárban. Mindent példás rendben találtak.

x Uj közigazgatási gyakornok a városnál. *Puky Gyula* főispán *Kiss József* és dr. *Komlóssy Pál* végzett joghallgató, debreceni lakosokat Debrecen város közigazgatásához saját kérelmükre díjtalan joggyakornokokká nevezte ki.

x A guti magfák eladása. Debrecen város tanácsa tegnapi ülésében döntött a guti magfák eladására beérkezett ajánlatok felett. Hosszas vita után szótöbbséggel az *Eisler és Bruder* bécsi cég ajánlatát javasolják a közgyűlésnek elfogadásra.

x Tűzvizsgálat a színháznál. Az állandó városi tűzvizsgáló bizottság *Körner Adolf* tanácsos elnöke alatt vizsgálatot tartott a debreceni színháznál tegnap délután. A vizsgálatnál jelen voltak *Bockó Sámuel* r. főkapitány, *Oláh Károly* tanácsos, *Acél Géza* főmérnök, *Tikos István* mérnök, *Publig Ernő* tűzoltó főparancsnok. A bizottság tűzrendészeti szempontból mindent a legnagyobb rendben talált.

x Uj utmester. *Puky Gyula* főispán *Hajdu vármegye* második kerületébe *Weisz Sámuel* igazolványos altisztet utmesterré nevezte ki.

EGYHÁZ és ISKOLA.

Rákóczy est. A főiskola hazafias ifjusága ismét megmozdul. Mint értesülünk a Magyar Irodalmi Társulat az ifjuság élén állva, márczius hó első felében a tavalyi *Kurucestó*hoz hasonlóan megint

rendez a Bikában egy nagyszabásu hazafias ünnepet. Az est Rákóczynak, a nagy fejedelemnek lesz szentelve s a műsoron az irodalom és közélet legnagyobbjaival találkozunk, Hir szerint Thaly Kálmant és Endrődi Sándort fogja a társulat erre az estére felkérni, s ezeken kívül a műsor többi száma is érdekes és minden kívánalmat kielégítő lesz. Az egész ünnepségnek különben nem a mai szokásos keretek közt rendezik, hanem egy pillanatra vissza fognak bennünket vezetni a multba, a tárogató és a csodás szépségű kuruc-nóták zenéjén fog lelkünk andalogni. Az ünnep kezdő száma verses beköszöntő lesz, s az egyes számok közt a főiskolai ének kar kuruc nótái fognak gyönyörködtetni. A rendezőségnek minden tagja magyar ruhában lesz. A Rákóczy est tiszta j ö v e d e l m é t egyrészt a felállítandó Rákóci szoborra, másrészt pedig a Magyar Irodalom Társulat művelődési szükségleteire fogják fordítani.

EGYLET.

A debreceni gazdasági egyesület ma este 25. vasárnap délelőtt 10 órakor a városház kis tanácstermében gyűlést tart, amelyre az egyesület t. tagjai és a gazdaközönség — a gyűlés tárgyát képező ügyek gazdasági nagyfontosságánál fogva — megjelenésre kéretnek. A gyűlésen Rickl Antal fog elnökölni. A gazdasági hitelesoportja részéről Dr. Löfkovics Márton, a helybeli ipar és kereskedelmi bank kiváló szakitudásu igazgatója tart előadást, a gazdák biztosító szövetkezetének kiküldöttjeként pedig Simontsits Andor vesz részt a gyűlésen.

SZINHÁZ.

Színházi műsor:

Jan. 25. vasárnap délután: *A fősvény*. Vigjáték, este *R. Réthy Laura* vendégfellépésével *Szulamit*, zsidó daljáték.

Jan. 26. hétfőn: *A doktor ur*, bohózat. *A*.

Jan. 27. kedden: *Lizelot*, vigjáték. *B*.

Jan. 28. szerdán: *Monna Vanna*, színmű. Először. *C*.

Jan. 29. esütörtökön: *Monna Vanna* színmű. *A*.

Jan. 30. pénteken: *Kapitány Kisasszony*, daljáték *B*.

Jan. 31. szombaton: *Kapitány Kisasszony*, daljáték. *C*.

Febr. 1. Vasárnap: délután *Gésák*, énekes játék, este *Endre és Johanna*, történeti színmű.

— (A hét színházi műsora.) A most következő hét színházi műsorán elsőrendű érdeklődést kelthet a szerdai est, amikor bemutatják Malterlinek új színművét *Monna Vannát*. — A címszerepet Jeszenszkykné fogja játszani. A hét vége

is értékes csattanó, jövő vasárnap ugyanis Rákosi Jenő verses történeti színműve, *Endre és Johanna* kerül színre, mely tele van szenvedelemmel, erővel és költészettel. Pénteken a jótékonyaságnak áldoz az igazgató, a színészegyesület nyugdíj-alapja javára a *Kapitány Kisasszony* daljátékot adják elő. — Ez is Monna Vanna is két estére van kitűzve. A hét elején megismétlik *A doktor ur* című bohózatot, utána *Lizelot* lesz a keddi nevezetesség.

— (Szulamit.) Ma este lesz *R. Réthy Laura* asszony ötödik vendégfellépése a Szulamith című zsidó daljátékban. — A négy felvonás címe a következő: 1-ső felv. A zsidók vándorlása zionba. 2-ik felv. zsidó leányvásár. 3-ik felv. Az Isten büntetése. 4-ik felv. Sulamith keservei. A daljáték szereposztása a következő: Monah Vámos Jenő, Szulamith R. Réthy Laura m. v. Absolon Mezei Andor, Abigail Áldor Juliska, Zingitang Virágháty Lajos, Rebeka Krémerné Lili, Ziporah Adamek Irma, Eszter Püspöky Rózsi, Főpap Karacs Imre, Avidonoh Nagy Dezső, Jeremiás Szilágyi Aladár, Belicár Krémer Jenő.

— (Lizelot) Hahnel Aranka nemes színekben gazdag, tartalmas és finom művészete ragyogta be tegnap este a nézőteret s árasztott fényt a nézőtérre. A *Lizelot* mint darab gyenge alkotás, a szerepek is benne általában gyakorló és jelentőség nélkül valók. Az előadás meg éppen szokatlanul erősen fogyatékos volt, némelyek tüntetően egy mukkot se tudtak a szerepükből. De a címszerep oly eredeti, hatásos, annyira uralkodik mindeneken, hogy igazán megérdemelte volna a méltóbb keretet és a személyzet java részéről az őszintébb igyekezetet. Annál is inkább, mert a társulat jeles művésznője Hahnel Aranka valóságos páratlan izról-izre művészi alakítást mutatott be a címszerepben. Ezért az egy szerepért, melynél a színészi képességek érvényesítésére alkalmasabbat a legremekőbb alkotások közt sem igen találunk, érdemes a vigjátékot mindenkinek megnézni, aki a tiszta művészi gyönyörűségek iránt fogékony. Hahnel Aranka bájos, elmes, jókedvű és leleményes játékaival igazi nagy sikert aratott. Dicsérettel említhetők továbbá Jeszenszkykné, Csige Ilonka, Klenovics, Palágyi, Than Mariska. Menszáros Margit gyöngékedése miatt nem értékesíthette egyéniségét, Krémer ismét egy új eredeti alakot teremtett a munkásból, aki nem zúgolódik, élteti a királyt és issza a pálinkáját. Feltűnt egy kisebb szerepben Papir Sándor, akinek tehetsége erősen fejlődik. Nagyon ügyes volt és az udvari szakács alakját jellemző vonásokkal színezte.

BUDAPESTI TUDÓSÍTÁS.

Egy párbaj utójátéka. Bánffy-Hunyadon a napokban két közhivatalnok párbajt vívott, melyben természetesen az egyik fél megsérült. Ez ugyan minden-

napi dolog és az érdekessége az, hogy a megsérült fél, ellenfele ellen bűnvádi feljelentést tett *sulyos testisértésért*. Ez a feljelentés komplikálja kissé a különben immár elintézett lovagias ügyet, annál is inkább, mert a feljelentő a párbaj szabálytalan lefolyását hozza fel vádja erősítésére, ami pedig már a párbajnál közreműködő segédekre járhat kellemetlen következményekkel.

Uj kamarai székház Győrött. A győri kereskedelmi és iparkamarai székház tervpályázata ügyében már döntött az építőbizottság. A bizottság egyhangúlag első díjjal tüntette ki a Tágas jellegű tervet, melynek szerzői Málnai Béla és Román Miklós budapesti műépítésszek. A második díjat a Merkur jellegű terv nyerte, melynek szerzői Szóts Imre és Patler Ernő budapesti építésszek. Végül megvételre ajánlotta H ü b n e r Jenő tervét.

Az aradi püspökség. Az aradi Függelenség a román püspöki szék betöltéséről azt írja, hogy minél jobban közeledik a püspökválasztás napja, a Hamzseapárt annál jobban közeledik a Mangra Vazul pártjához. Azt hiszi az aradi újság, hogy a két párt kiegyezett volna egymással. A feltételek pedig mindkét részről abban összpontosulnak, hogy Hamzse lenne a püspök, Mangra pedig megmaradna Nagyváradon püspöki helynöknek. Ha pedig, amint beszélnek, a biharmegyei hatóságok lépéseket tennének Mangranak a helynöki állásból való kimozdítása iránt és ez tényleg bekövetkeznék, akkor Mangra a hódos-bodrogi zárda főnökségét kapná cserébe.

TAVIRATOK.

A Neue Freie Presse.

Budapest, jan. 24. (Saját tudósítónk távirata.) Singer Zsigmond, a Neue Freie Presse budapesti tudósítója ma a következő nyilatkozatot küldte a holnap reggel megjelenő lapokhoz:

Tek.

Singer Zsigmond uruak

Budapesten.

Ma délután felkeresett ön bennünket alólírott Csáky Albin gróf lakásán s hivatkozással a képviselőház mai ülésén történetekre, férfiul szavunkkal lekötött titoktartás mellett fölfedezte előttünk, miként jutott ön a gróf Apponyi Albert iratában foglalt pontozatok tüzetes ismertetéséhez. Mi az ön közléseit meghallgatván, ehhez képest önnek — szavahihetőségére való tekintettel kijelentjük, hogy ön a memorandum tartalmának ismeretéhez semminemű visszaélés útján nem jutott.

Budapest, 1903. jan. 24.

gróf Csáky Albin
Gajáry Ödön.

Egy gyorsvonat veszedelmében.

Kolozsvár, jan. 24. (Saját tudósítónk távirata.) Egy ideérkezett szűkszavú távirat jelenti, hogy a 604 számú gyors-

vosat Bánffy Hunyadnál nagy veszedelemben forgott csak a vonat kísérő vezetőjének sikerült elhárítani a szerencsétlenséget. Részletek eddig ismeretlenek.

Gabonatözsde.

Budapest, január 24. (Saját tudósítónk távirata.) Buzakinál mérsékelt, vételkedv javult. Kedvező irányzat mellett 22,000 métermázsra került forgalomba kezdetben 2 es fél fillérrel drágább, Zárlatnál változatlan áron. Idő: hideg.

Buza áprilisra	7.72—73.
Rozs áprilisra	6.68—69.
Zab áprilisra	6.16—17.
Tengeri májusra	5.82—83.
Repce augusztusra	11.70—80.

MULATSÁG.

A Kereskedelmi Csarnok estélye.

— január 25.

A Kereskedelmi Csarnok tegnap esti hangversenye semmiben sem maradt mögötte fényes sikerű első hangversenyének. Az izlésesen összeválogatott, irodalmi és művészi élkeltségek által betöltött műsort díszes, nagyközönség hallgatta végig zajos elismerésben részesítve az előadókat. A Kereskedelmi Csarnok legnagyobb érdeme mégis: a szép és kedves asszonyok, és leányok. Ők adják meg a Csarnok estéinek ragyogó, meleg szívét, s az ő érdemük a Csarnok estéinek páratlan kedélye.

Fél kilenc órákor nyitotta meg a műsort Rácz Károly zenekara Lysistrata dalmű nyitányával. Utánna Szávay Gyula lépet fel az emelvényre s humoros felolvasást tartott Amerika felfedezéséről. Az ötletnek, a kedves, s mindég költői magaslalon álló humornak valóságos kincsét lát ragyogtatta Szávay Gyula, tarkítva esillogó tréfáit gyönyörű, hazafias vonatkozású érzelmi részekkel. A sok derűs arca rávarazsolta egy egy pillanatra a komoly, mély élvezet vonásait, így mikor Jucika megcsókolásáról írott versét olvasta fel, szünni nem akaró taps kísérte le a dobogóról.

Komlósi Emma kisasszony, a kassai színház énekesnője két ízben is énekelt, nagy siker mellett. Tauber Madárdalát, Casanova egy pár dalát, s magyar dalokat énekelt kedvesen, méltán megérdemelve a sokáig tartó tapsot, Márton Miklós a társulat fiatal tenoristája a Bűvös vadász nagy áriáját énekelte igen szépen. A hálás közönség melegen megtapsolta.

A hangverseny után vacsorához ült a közönség, majd elkezdődött a tánc s tartott hajnalhasadásig, virágosjókedvben.

A jelen volt hölgyek névsorát következőkben közöljük:

Asszonyok: dr. Balkányi Miklósné, Szöllösi Ferenczné, dr. Hegedüs Jenőné, Gyémánt Jakabné, Fischbein Ignácné, özv. Lederer Lajosné, Ernszt Edéné, Hochfelder Jakabné, Ernszt Edéné, Lukács Arminné, dr. Kenyeres Elekné, dr. Freund Jenőné, Hevesi Gyuláné, Veiner Adolfné, Fried Leoné, Szántó Győzőné, özv. Berger Vilmosné, özv. Veinberger Lajosné, dr. Burger Péterné, Ungár Jenőné, Keiner Adolfné, Schwartz Vilmosné Thieszen Arthurné, Ungár Albertné, dr. Moskovitz Miklósné, Lusztig Dezsőné, Kardos Albertné, Geiger Simonné, Horváth Jánosné, Rosenthal Jenőné, Berger Jenőné, Nagy Albertné, Weisz Lélyné, Glück Lajosné, Schmidt Somnén, Szóke Sándorné, Pogány Arminné, Márkus Miksáné, Biczó Gyuláné, Mayer Emilné,

Böhmné Mayer Olga, Liedermann Lajosné, Schwartz Vilmosné, Jónás Mórné Löffkovits Arthurné, dr. Gutfreund Samuné, Kohn Lipótné, dr. Fejér Ferencné, dr. Balázs Bertalanné, Hütter Károlyné, Brill Illésné, Polgár Zsigmondné, Molnár Józsefné.

Leányok: Schwartz Elza, Ujlaki Piroska, Márkus Irén, Gyémánt Margit, Gyémánt Ilonka, Fischbein Ilonka, Lukács Erzsike, Vezceky Gizella, Szántó Jolánka, Mihálfi Margit.

A Timár Ifjúság bálja. Szépen sikerült mulatságot rendeztek a timár ifjak tegnap este a Bika szálló dísztermében. A termet szorongásig megtöltötte a szép leányok és asszonyok serege, akik Kiss Béla muzsikája mellett a hajnali órákig járták a magyar táncokat.

Csizmadia ifjak táncmulatsága. Az idei farsang sikerült mulatságai közé tartozik a csizmadia ifjak bálja, melyet a Korona vendéglő termében tartották meg. A jó talp alá való Kiss Gyula zenekara szolgáltatta.

A vasúti tisztviselők mulatsága. A február 4-én rendezendő családi jellegű vasutas-mulatság előkészítésére egy 15 tagból álló bizottság alakult, mely most fardozik a hangverseny műsorának, a táncmulatság és vacsorának összeállításán. Este 8 órákor fog kezdődni a mulatság társas vacsorával. A vacsora négy fogásból fog állani, egy teríték ára bor nélkül 1 kor. 80 fillér lesz. Vacsora közben lesz a hangverseny, s körülbelül fél 10 órákor kezdődik a tánc. A mulatság zártkörű, családias jellegű lesz, mi eleve biztosítja fényes sikerét és kedélyességét.

Regénycsarnok.

A VÁTYI HARANGOK.

A Szabadság számára írta: Zoltán Vilmos.

Hónapokig nyomta az ágyat, betegségében leánya ápolta. Az öreg borzasztó dolgokat beszélhetett lázában, mert a leány napról napra halványabb lett. Arcáról eltűnt a rózsás pír s a legények szomorúan siratták a szép virág hervadását. A szép Eszter összerendezte a legkisebb zajra, a hangos szóra, a szellő érintésére, s kerülte az emberek társaságát, nagy bánatára a vátyi legényeknek.

Végre májusban fölkelhetett Hárs András. Az öreg molnár csodálatos változásra ment keresztül. Kiadta a házbelieknek a parancsot, hogy a hány szegény csak jön ajtajához, egyetlen egyet se bocsassanak el bő adomány nélkül. Ő maga gazdagon megajándékozta a falu szegényeit.

Az emberek suttogni kezdtek. Némelyek azt mondták, hogy a zsupori ember őszintén megtért s most bőkezűségével akarja jóvátenni fősvénységét. — Mások — köztük az ilvai molnár — azt beszélték, hogy Hárs András lelkiismeretét valami nagy bűn terheli, s azért engeszteli adományaival az Istent. Az ilvai molnár még hozzátette, hogy ő sejt valamit, de mivel nem tudja bizonyosan, hát inkább hallgat.

Tudták róla, hogy Hárs Andrásnak halálos ellensége, s ép ezért nem hittek neki.

Egy szép májusi nap délelőttjén Hárs András uram elment a vátyi plebánoshoz. Ez volt az első útja, mióta nagy betegségéből felépült.

Derült vidám tavaszi nap volt. A rét virágai javában nyíltak, a Berenicá-

ban gágogva fürödtek a ludak, fenn a magasban hangosan énekeltek a pacsirták.

Hárs András hamar beért a plebánoshoz, hogy mit beszélnek azt a falu népe csak az egyházi révén, tudta meg ki az ajtónál hallgatódzott.

Köllő Gábor uram Még az nap este, a kocsmában beszélte asztaltársasainak, hogy Hárs András azt ajánlotta a főtisztelendő urnak, hogy ő saját költségén három szép harangot öntet a vátyi templom számára. Azt az egyetlen, rozoga harangot, mely most a toronyba lóg, ajándékozza oda a falu az ilvaiaknak, azoknak ilyen sines. Majd megőrülnek neki. A plebános örömmel elfogadta az ajánlatot s Hárs András megdicsérte Istenfélő szándékáért.

Annyi bizonyos, hogy Hárs András néhány nappal később bekücsizött a városba, s a harangöntőnél három szép harangot rendelt. Két nagyot és egy kicsinyt. A mester tízezer forintot kért, de megígérte, hogy remekbe önti a harangokat. Hárs András szó nélkül kiolvasta az asztalra a tíz darab ezrest s haza utazott.

Néhány hét múlva elkészültek a harangok. Pompás három darab volt, s mikor nyolcokrös szekéren bevontatták Vátyra, hej, de nagy ünnep volt ez a faluban!

A nagyharangon domborműben ki volt öntve a boldog asszony képe, a mint lábával rálép a kigyó fejére. Alatta illo-mok közt e felirat: Ave Mária.

(Folyt. köv.)

VÁROSI SZÍNHÁZ

Folyószám 136. Bérletszünetben ma, Vasárnap, 1903. évi január hó 25-én: délután 3 órákor, felhelyárrakkal:

A fősvény.

Vigjáták 5 felvonásban Irta: Molière.

SZEMÉLYEK:

Harpagon fősvény	Sebestyén Géza
Cleante gyermekéi	Klenovits György
Elise	Hahnel Aranka
Valère, ügynök	Palágyi Lajos
Marianna	Mensáros Margit
Ansélm, birtokos	Szilágyi Aladár
Frosine, alkuszó	Havasi Szidi

Történet Párisban, Idő: 1668.

Este 7 és fél órákor rendes helyárrakkal:

R. Réthy Laura vendégfelléptével:

SULAMITH

Zsidó daljáték 4 felvonásban.

SZEMÉLYEK:

Monaoh, polgár Betlehemből	Vámos Jenő
Sulamith, leánya	R. Réthy Laura
Absolon	Mezey Andor
Abigail, a főpap leánya	Aldor Juliska
Zingitang	Virágháti Lajos
Rebeka	Krémer Lili
Ziporah	Adamek Irma
Eszter	Püspöky Bóza
Talma	Székely Ilona
Ezriel, Absolon barátja	Szabó Károly
Dajka Abigailnál	Gsanádi Meci
A főpap	Karacs Imre
Avidonoh	Nagy Dezső
Jeremiás	Szilágyi M.
Bellezár	Krémer Jenő

Holnap Hétfőn január hó 26-án Bérlet 100 szám „A“

A doktor ur.

Bohózat 3 felvonásban Irta: Molnár F.

**A Richter-féle
Liniment. Caps. comp.**

Horgony-Pain-Expeller
egy régi kipróbált háziaszer, amely már több mint 33 év óta megbízható bedörzsölésül alkalmazták kezvények, csúszl és meghúzóknál.

Intés. Silányabb utánzatok miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és csakis eredeti üvegeket dobozokban „Horgony” védjeggyel és a „Richter” cégjegyzéssel fogadjunk el. — 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban a legtöbb gyógyszerárban kapható. Főraktár: **TÖRÖK József** gyógyszerésznél **Budapest.**

Richter F. Ad. és társa,
csász. és kir. udvari szállítók.
Rudolstadt.

Magy. kir. államvasutak.

4389/902. szám.

C. I.

Hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak kezelése alatti helyi érdekű vasutak közös árudij-szabásának 1903. évi október hó 1-étől érvényes IX. Pótléka 39. oldalán a magyar észak nyugati helyi érdekű vasut V. kivételes díjszabásának címében; „minden nemű kocsirakomány árak szállítására nézve” szavak helyett: „minden nemű kocsirakomány osztályokba tartozó árucikkek szállítására nézve” szavak irandók.

Budapest, 1903. január hóban.

Az igazgatóság.

(Utányomás nem díjazatik.)

Magy. kir. államvasutak igazgatósága.

4571/1903.

C. I.

Nyugotmagyar-osztrák vasuti kötelek.

II. rész 4 füzetben Müll-Trubauról Budapestre pamutárakra foglalt újtelek hatá-lyon kívül helyezése.

A nyugotmagyar osztrák vasuti kö-telek 1901 január 1-től érvényes II. rész 4 díjszabási füzetében 20 folyó szám alatt Müll-Trubauról Buda-Császfürdő kitérő, Budapest Kelenföld O-Buda Filatorigát és Budapest d. v. állomásokra szállítandó pamutárakra foglalt újtelek folyó évi március hó 1-től hatályon kívül helyez-tenek.

Budapest, 1903. január hóban.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága a részes vasutak nevében is.

(Utányomás nem díjazatik.)

Magy. kir. államvasutak igazgatóság.

6874 szám.

C. II.

Hirdetmény.

Németalföld-osztrák magyar vasuti kötelek.

(Díjszabási pótlék életbeléptetése.)

Folyó évi február hó 1-én a fentti kötelek forgalomban 1901 évi június hó 1-től érvényes II. rész, 3 füzet című díj-szabáshoz a II. pótlék lép életbe, mely kiegészítések és helyesbítések mellett új kivételes díjszabásokat tartalmaz nem sa-ját kerekein futó vasuti járművek és faszén küldemények szállítására nézve.

A pótlék a részes vasut igazgatósá-goknál megszerezhető.

Budapest, 1903. január 19-én.

A magy. kir. államvasutak igazgatóság a részes vasutak nevében is.

(Utányomás nem díjazatik.)

Magy. kir. államvasutak.

190.162/902. szám.

Hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak igazga-tósága nyilvános versenyt hirdet az Arad és Temesvár állomásokon kivitel alá ke-rülő laktanya épületekben létesítendő köz-ponti légfűtési berendezés szállítására és az ahhoz tartozó összes felszerelő mun-kák végrehajtására.

A két épületre vonatkozó építési, és szerződési tervezet, az ajánlati minta, a pályázati feltételek, valamint a munkák végrehajtásához kötött feltételek Buda-pestben a magy. kir. államvasutak igaz-gatóságának magasépítményi ügyosztályá-ban. (VI. Teréz-körut 56. sz. III. em. 14. ajtó.) Szegeden és Araeon pedig az illető üzletvezetőség pályafentartási osztályában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az ajánlatok, legkésőbb 1903. évi február hó 12-én déli 12-ig nyújtandók be alulírott igazgatóság építési és pályafentartási főosztályában (Teréz-körut 56. sz. II. em. 10 ajtó.)

Az ajánlatok egy korona, az ajánlat mellékletei ivenkint 30 filléres bélyeggel ellátva és lepecsételve a következő fel-irattal nyújtandók be „Ajánlat az aradi és temesvári laktanyában létesítendő köz-ponti légfűtési berendezésekre.”

Az ajánlat benyújtását megelőző nap-on, vagyis 1903. évi február hó 11-én délelőtt 12 óráig a pályázati feltételek-ben kikötött bánatpénz teendő le a magy. kir. államvasutak központi főpénztáránál (VI. ker. Andrási ut 75 szám földszint) akár készpénzben, akár állami letételekre alkalmas értékpapirokban.

A bánatpénzről szóló letét jegy az ajánlathoz nem csatolandó.

Az értékpapírok a legutóbb jegyzet árfolyam szerint számítatnak, de névérté-ken felül számításba nem vétetnek.

Csak idejekorán beérkezett írásbeli ajánlatok szolgálhatnak a tárgyalás alap-jául.

Posta útján beküldött ajánlatok és bánatpénzsek térti vevénnyel adandók fel.

Budapest, 1903. évi január hóban.

Az igazgatóság.

(Utányomás nem díjazatik.)

ELSŐ KÉZBŐL LEJOBANVASÁROL.

Magyarország legnagyobbhangszergyáraréz-, fa, fuvó- és vonós hangszerekben

STOWASSER J.

cs. és kir. udvari hangszergyáros, a cs. és kir. közös és a m. kir. honvéd hadsereg szállítója.

Budapest, II. Lánchíd-u. 5. szám

Legnagyobb választék az összes hangszerekben

Hegedűk, gordonkák, bőgők, fuvolák, klarinetok, trombi-ták, czimbalmok.

Általam konstruált TÁROGATÓK 30 forinttól feljebb

Iskola és zongorakiséret ingyen.

HARMONIKÁK legjobb, elpusztíthatlan hangokkal. Különlegesség: acélhanghangverseny-harmonikák. Sajátminták

TELJES ZENEKAR FELSZERELÉSEK

== a legjutányosabb árban, előnyös feltételek mellett. ==

KÉPES ÁRJEGYZEKEK

és pedig külön-külön a) hangszerekről, b) harmoniumek-ről, c) harmonikákról

== INGYEN ÉS BÉRMENTVE. ==

13243 tkv.

1902.

Árverési hirdetményi kivonat.

A debreceni kir. tszék, mint tkvi. hatóság közhírré teszi, hogy a debreceni első takarékpénztár végrehajtónak ifj. Fogarasi Ferenc ellen folytatott végrehajtási ügyében a a debreceni kir. törvényszék a deb-reczeni kir. járásbírószék területénlevő debreceni 4706 sz. tjkvben A + 3917 24 a hrsz. a felvett 907 régi népsor-számu házastelekre 2470 koronában megállapított kikiáltási árban a végrehajtási árverés elrendeltetvén, annak foganatosítására határidőül az 1903 évi február hó 23 napjának d. u. 3 óráját e kir. tszék árverési termébe kitzíte.

Kikiáltási ár a becsár, azonban az árvezetésre kitett ingatlan szük-ség esetén a kikiáltási áron alól is elfog adatni.

Az árverezniszándékozók tartoznak akikiáltási ártiz 10%-át készpénzbe n vagy óvadékképes értékpapirban letenni, a vagy az 1881: LX. t. e. 170 §. a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szahályszerű elismervényt a kiküldöttnek átadni.

Az árverési feltételek a hiva-talos órák alatt, a kir. törvényszék mint tkvi hatóságnál és Debrecen sz. kir. város rendőrségénél tekint-hetők meg.

A kir. tszék mint tkvi hatóság.

Debrecen 1902 november hó 10.

Hegedűs.

kir. tvszéki bíró.

Legkedveltebb, legtökéletesebb arctisztító és szőpítő szerek: **AKÁCIA** KRIGNER-féle -CRÈME 2 kor. -PUDER 1 -SZAPPAN 1. Korona Gyógyszertár BUDAPEST, CALVIN-TÉR. Törvényesen védve.

ELSŐ MAGYAR GÉPGYÁR
részvénytársulat
Budapest, VI. Váci-ut 19.
2500 gőzmozgós-100 000
Külön beosztály.
Kiváncra árjegyzéket ingyen és bérmentve küld.

CSÁSZÁRFÜRDŐ
téli és nyári gyógyhely
BUDAPESTEN.
Elsőrangú kőes hévízvíz gyógyfürdő, páratlan gőzfürdővel, legmodernebb iszapfürdőkkel, pompás ásványvíz-uszodákkal, kő- és kádifürdőkkel.
200 kényelmes lakoszobával.
Prospektus kívánatra ingyen és bérmentve.

KATZER
szűcszmester,
udvari szállító
Budapest, VI., Ó-utca 44.
Szűrcsőrul az egész világon elterjedtek és elsőrangúak.

GUMMI
és
HALHÓLYAG
tuzatja 2, 4, 6, 8, 10 kor. és feljebb, a világ legjobbjai, titoktartás mellett, utánvétellel, vagy a pénz előzetes beküldése után küldi e szabvány legelőre rangú
REIF J.
specialista. Bécs, Brandstätte 3. Árjegyzék ingyen.

Modern BUTOR
Órldást választék háló-, ebéd-, szalona- és uri-szoba-butorokban. Olcsóbb mint bárhol.
NEMES és LENGYEL
butoriparosoknál
BUDAPEST,
IV., Kecskeméti-utca 6. sz. 17.

ZIMMER
bármely országból és szakmából, ajánlatok szétküldése és Hal. Kezdek. Utasok léteztetése céljából (postai) jótállásért.)
ROSENZWEIG JÓZSEF és FIAI
Nemzetközi Czimirodájában
Budapest, V., Német-utca 13. sz.
Prospektus ingyen és bérmentve.

OSAN
A torok, tüdő, száj és fogak legjobb védője az
Feltalálja az eddig ismert összes fogszereket.
OSAN-szájvíz-eszencia 88 kr., OSAN-fogpor 44 kr.
Czerny-féle kelóti a legjobb és legkedveltebb szőpítő-szer
Uvegje 1 ft. Ebben balszappan 90 kr.
Fritsch Ferd.-féle Napraforgó-szappan 50 és 35 kr.
a legjobb és legkedveltebb hajfestő-szer sötétszöke, barna és fekete. Ára frt 2.00
Prospektus ingyen és bérmentve küld.
Czerny J. Antal, Bécs, XVIII., Carl Ludwigstr. 6.
Külföldön London, Paris, Brüssel, Konstantinápoly stb.
Raktáron győgyárakban, Hatszertárakban stb.

RÖSER
TANINTÉZET
Budapest, VI., Aradi-utca 10.
ALAPITTATOTT 1853.
Nyilvános polgári iskola 10-14 éves ifjak részére. — Feljebb kereskedelmi iskola 14-18 éves ifjak részére. — Nevelő internátus bonnikló növendékek részére. Bizonyítványai államvényesek és az egyetemen enklonosségra jogosítanak. — Bővebb felvilágosítást ingyen ad.
Röser János, igazgató.

INTERNATIONAL SZÖRVESZTŐ
nehányoszt. használat után az osztály kéziról a szört eltávolítja. Egy tagja 1 ft.
Póráktár: Dr Kovács Ernő Gyógyszertár
Budapest, Gyár-utca 17.
Majjelent „Toilette-titkok” ingyen.
Mi helybeliek BUDAPESTEN a
NEW-YORK KÁVÉHÁZBAN
(Erzsébet-körut 9-11. szám)
találkozunk.

SANTALIN
Kisvárosi orvosilag ajánlott szer. Ára 3 korona.
MÁKOR Gyógyszertár, Budapest, VI., Váci-körut 17.

A KISBIRTOKOSOK ORSZÁGOS FÖLDHITELINTÉZETE
BUDAPEST, V., GÉZA-UTCZA 2.
300 koronától kezdve ad törlesztéses záloglevél-kölcsönöket, melyek után
Teljes közpénzfizetéssel: 2 1/2-3% levetéssel:
30 évre a tőke évi 5.70%-a 50 évre a tőke évi 5.20%-a
33 1/2 : : 6.50%-a 34 : : 6 : :
32 : : 8 : : 25 : : 7 : :
15 : : 9.80%-a 15 : : 8.40%-a
fizetendő járadékul a törlesztéssel együtt
Bővebb felvilágosítást az intézet díjmentesen ad.

LE DÉLICE
Saját értékekben hirtelen
BUDAPEST, VIII., ERZSÉBET-KÖRUT 54
hirdetési hordozás ártól
LEOPOLD GYULA
Vergé CIGARETTAPAPIR
Vergé SZIVARKAHÜVEK
MINDENÜTT KAPHATÓ.

Két I.-só emeleti s udvari szoba garzon lakásnak és egy bolt helyiség.
azonnal kiadó.
Értekezhetni lapunk kiadóhivatalában.

Értesítés!
Van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni hogy
tatai tojás szén és finom porosz köszén valamint királdi darabos szén
állandóan raktáron van és kérem becses rendelvényeiket.
Teljes tisztelettel
HEVESI GYULA
Piacz-utca 70. sz.
Megrendelések felvételnek:
Nagy féle dohánytözsében Városháza,
Neuman féle dohánytözsében Piacz-utca 2.

Fernolendit

A világon legjobb lábbeli fényesítő és fénycrém világos lábbeiknek melykiváló szép fényt és tartósságot ad a bőrnek. El használt peaces sárga vagy barna bőrnek a Lyosin egészen új fényt ad.
Alapított 1882. Gyári raktár Bécs, I. Schulerstrasse 21. Mindenütt kapható

NOVAK FERENCZ
vésnök és zománczó
BÉCS, XVI., Koppstrasse 34.
a legtöbb egyesület és testület szövetség és klubok szállítója.
Előnyös forrás jelvények, diszitések, érmek és ki-tüntetések tekintetében arany, ezüst és bronzból, kerék-párosok, evezősök, vitorlások, athleták, lövészek, tornászok dalárok, vadászok, veteránok, tűzoltók, stb. számára.
Minták kívánatra bérmentve küldetnek mindenüvé. Elsőrendű ajánlatok.

Magy. kir. államvasutak.

2125/1902 szám.

C. I.

Hirdetmény.

Osztrák Magyar vasuti kötelek.

Az 1902. évi december 1-től érvényes II. rész. 5. díjszabási füzetben foglalt díjszabási határozmányok kiegészítése.

Az 1902. évi december hó 1-től érvényes II. rész 5. díjszabási füzet 26-ik lapján foglalt „külön díjszabási határozmányok” a következő új határozmányokkal egészítendő ki mint 8. pont.

„A kassa-oderbergi vasut Oderberg állomására vonatkozó díjtételben, az ezen vasut helyi díjszabásának VII. fejezete szerint beszedendő átszállítási illeték már beufoglaltatik.”

Budapest 1903. január havában.

Magy. kir. államvasutak igazgatósága,

a részes vasutak nevében is.

(Utánnyomás nem díjazatik)

Örökös tavasz megkezdése.

Nemcsak szép levágott virágok és kötött csokrok, de nagy mennyiségű cserepekben nyíló virágok is vannak állandóul készletben, u. m.: jáczintok, tulipánok, Primulok, Cyclamen, valamint cameliák és azaleák olesó árban és nagy választékban.

A t. közönség b. pártfogását kérve,

kiváló tisztelettel

Paczelt János,

mag- és virágkereskedő.

Egy Csuda Hangszer

Uj! Uj! A Trombino

Fújható minden tanulmány nélkül és hangjegytudás nélkül.

Jótállás mellett, mindenki azonnal a legjobb táncdarabokat, dalokat, indulókat játszhatja. Például: a sáckingeni trombitás híres dalát, az Ó ne duzzogj kezdetű dalt a Bányamesterből, a Svihákok operette keringőjét és 200-nál több más válogatott és kedvelt divatos zenedarabot. Mindezt az ujjonnan fel talál!

Trombino

nevi nickel-ombitán. Rögtön használható önműködő hangjegy-lapokkal. Pompás remek erős hangu zene. A legkellamesebb házi szórakozás eszköze. Kirándulásokon vidám kísérője a kocsin, vasuton, kerékpáron kirándulóknak. Éneket kísér és tánczhoz kitűnő.

A Trombino ára érthető használati utasítással I. fajta, legf. nickel, 9 hanggal. 7 kor. II. fajta, legf. nickel, 18 hanggal. 12 kor. Hangjegy-lapok az I. fajtához. 60 fill. a II. 1 kor.

Szétküldés utánvétellel, egyedüli és kizárólagos raktár:

Kertész Henrik

Bécs,

I. Fleischmarkt Nr. 9-927.

Oh jaj!

Megfojt ez az átkozott köhögés!

Köhögés, rekedtség és elnyálkásodás ellen gyors és biztos hatásuk

Egger mellpasztillái

az étvágyat nem romlíják és kitűnő ízűek.

Doboza 1 korona és 2 korona.

Próbadoboz 50 fillér.

Fő- és szétküldési raktár:

„NADOR”

GYÓGYSZERTÁR

BUDAPEST, VI., Váci-körút 17.

Eljen!

Egger mellpasztilla csakkam meggyógyított.

Kapható Debreczenben: Balazs Ödön, Füleky Pál, L. Kovács Nándor, Mihalovits Jenő, Muraközy László, Dr. Rothschnek V. Emil, Szilcz Ferencz, Tóth Béla gyógyszerertárában.

Egyedül valódi angol

Thierry A. gyógyszerész-féle BALZSAM.

Közegészségügyi hatóságilag megvizsgálva és véleményezve.

A palaczk felszerelése a kereskedelmi törvény védjegy oltalmába részesül.

Ezen balzsam úgy belsőleg, mint külsőleg használ és pedig: 1. Még eddig el nem ért hatásu gyógyszer a tüdő és mell minden betegségénél, enyhíti a hurutot, csillapítja kihányást, eltávolítja a lázó köhögést és idült fájdalmakat is gyógyít. 2. Kiválóan használ torokgyulladásnál, rekedtségnél és minden nyakbetegségekben stb. 3. Teljesen eltávolít minden lázt. 4. Meglepően gyógyítja a nyomorgóresköt, kőigát és szagatásokat. 5. A könnyű székelest elősegíti és a vért, valamint a vesét tisztítja, eltávolítja a lépkiórt, a buskomorságot, elősegíti az étvágyat és emésztést. 6. Kitűnően használ fogfájásoknál, odvas fogaknál, megszünteti a szájbüzt, minden fog- és szájbetegségeknel, eltávolítja a felbőfőgést. 7. Kitűnően használ külsőleg, mint esoda-gyógyszer minden sebeknél, égéseknél, fagyott tagokra, megszünteti a fejtájást, zúgást, szagatást, köszvényt, fülbajt stb.

Figyeljünk mindig pontosan a fenti zöld angyal védjegyre!

Hamisításoktól legjobban megóvhatjuk magunkat, ha közvetlen a gyárból rendelünk eredeti karton esomagokban. — Az osztrák magyar birodalom bármely postállomására küldve, 12 kis vagy 6 duplaüveg ára 4 korona. Boszuia vagy Hercegovinába 4 korona 60 fillér. Megrendelések csak a pénz előleges beküldése vagy részletfizetés mellett eszközölhetnek.

Miért szenved Ön! Mikor a biztos gyógyulásra bármiféte és bármi régi sebeknél biztos kilátása van és csaknem mindig fájdalmas és veszélyes műtéteket sőt egyes tagok levágását is kikerülheti THIERRY A. gyógyszerész egyedül valódi százelevelű rózsá-balzsamával, mely rendkívül szívóerővel bír s a sebek hitésében utólréhetetlen. A valódi százelevelű rózsá-balzsam használható: a gyermekágyasno mellbajánál, tejgyülemlésnél, mellkeményedésnél, orbáncz, mindennemű sérelmek, láb vagy esont sebesülések, sebek, genyedség, dagadt lábaksőt csontszu ellen, ütés, szuras, lö-, vágás- és zuzódási sebek ellen. Használható minden idegen részek, u. m.: üveg, faszálka, homok, szilánk és tuskék eltávolítására. Mindennemű daganat, kinövés: pokolvar, ujjakepződés, sőt rákbetegség ellen, szemölcs, körömdaganat, hólyag és feldörzsölt lábak gyógyítására. Mindennemű égési sebek, fagyott testrészek, betegeknel hosszas fekvés által támmdt sebek, nyakdaganat, vértorlódás, fülzugás és a gyermekeknel előforduló kisebesedések ellen stb. — A szétküldés kizárólag az összeg előleges beküldése mellett eszközölhetik. — 2 tégely esomagolás, szállítólevél és bórmentes megküldéset 3 kor. 50 fill.

Számos bi ouytvány áll rendelkezésre! Figyelmeztetek mindenkit a hatástalan hamisítványok megvételétől s kérem szigoruan arra ügyelni, hogy minden tégelyen a fenti védjegy és czégnék „Thierry A. Orangyal-gyógyszertára Pregrada” beleégetve kell lenni. E két gyógyító erejére nézve felülmulhatatlan szer sohase romlik meg, de sőt ellenkezőleg minél régiebbek, annál értékesebbek és hatásosabbak, nem árt nekik se a hideg se a meleg, azért bármely időszakban használhatók. Csaknem mindig biztos sikerreljárnak, különösen mig az orvos megérkezik, természetesen soha sem szabad másfele hamisításokhoz vagy sokszorosan ajánlott hatástalan és értéktelen pótszerekhez nyulni, melyekért csak haszontalanul dobjuk ki a pénzünket, de maradjunk meg mindig e régi kipróbált, olesó, megbízható s a mellett teljesen ártalmatlan, világhírű szer mellett, melyeket minden csalánál előforduló eshetőségre mindig készletben kelleae tartani. Aho a valódiság minden felsorolt jeleivel ellátva nem volt kapható, egyszerűen rendeljük közvetlenül az alábbi cím alatt:

THIERRY ADOLF orangyal-gyógyszertárától Pregrada Rositsch-Sauerbrunn mellett.

Központi raktár:

Budapesten: Török J.; Zágrábban: Mittelbach S. Bécsben: Brady C. gyógyszerertárában.

Debrecen, nyomatott László József könyvnyomdájában.